

SDRUŽENÍ KNIHOVEN
ČESKÉ REPUBLIKY

SDRUŽENÍ

ROČENKA

20
20

**SDRUŽENÍ
KNIHOVEN
ČESKÉ
REPUBLIKY
V ROCE
2020**

Obsah ročenky	
Úvodní slovo	7
Zpráva o činnosti Sdružení knihoven v roce 2020	8
Revizní zpráva o hospodaření SDRUK za rok 2020	19
Činnost Sdružení knihoven ČR v Unii zaměstnavatelských svazů	20
Portál Knihovny.cz v roce 2020	30
Zpráva ze zasedání a činnosti ÚKR za rok 2020	34
 Činnost odborných sekcí SDRUK	
Sekce pro akvizici (Daniel Bechný, Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje)	38
Sekce pro bibliografii (Eva Svobodová, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové)	39
Sekce pro historické fondy (Jitka Holásková, Vědecká knihovna v Olomouci)	42
Sekce pro informační technologie (IT) (Tomáš Kubíček, Moravská zemská knihovna)	43
Sekce pro informační vzdělávání uživatelů (Radomíra Kodetová, Krajská knihovna v Pardubicích)	45
Sekce pro PR a marketing (Daniel Bechný, Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje)	46
Sekce pro regionální funkce (Blanka Konvalinková, Krajská vědecká knihovna v Liberci)	49
Sekce pro služby (Ivo Kareš, Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích)	51

Děkuji za váš stálý zájem o dění v českých knihovnách.
Děkuji za spolupráci ve velmi složitém roce, který nás všechny určitě překvapil, ale zcela jistě také posunul dál; protože překážka je výzva a krize je královna příležitostí. My jsme královnu vyzvali k tanci...

**VÁŽENÉ A MILÉ,
VÁŽENÍ A MILÍ!**

Ano, knihovny, nejenom knihovny, byly dlouho zavřené. Ale neuzavřely se zcela a ani na chvíli nepřestaly sloužit svému účelu. Naopak! Knihovny ukázaly, že jsou nezbytnou součástí našich životů. Poskytovaly podporu svým uživatelům, informovaly, podporovaly a půjčovaly a půjčovaly – třebaže nezvyklým způsobem (knihookna) nebo nezvyklou formou (e-knihy). Nabídlly nové služby (streamované pořady, koncerty, přednášky), nové způsoby setkávání (ve virtuálním prostoru), novou pomoc (donášková služba). A to vše prosím v bezpečném prostoru a za použití všech potřebných ochranných pomůcek pro knihovníky, zaměstnance knihoven i čtenáře.

A dělají to stále...

Knihovny jsou v těchto nových aktivitách sebevědomější. Knihovníci si „osahali“ nové nástroje a možnosti práce s klienty. Některé tu už s námi zůstanou, některé budou sloužit jako krizové postupy. To ukáže čas.

Já se těším, že snad rok 2021 nám znovu umožní se potkávat, jak jsme byli zvyklí. Že svoje nové zkušenosti prostě začleníme do naší práce a dál budeme rozvíjet knihovnu jako tradiční a nezastupitelnou součást našich životů. Knihovny ukázaly, že takové opravdu jsou.

Všem vám děkuji.

RNDr. Tomáš Řehák, předseda rady Sdružení knihoven ČR

ZPRÁVA O ČINNOSTI SDRUŽENÍ KNIHOVEN V ROCE 2020

Veronika Chruščová

Pokud jsme v roce 2019 začínali ročenku větou, že rok 2019 byl výjimečný, protože jsme slavili 100. výročí knihovního zákona, tak jaké adjektivum patří roku 2020? Mimořádný, nečekaný, podivný? Ovšem s knihovnami se dá spojit jedno adjektivum velmi snadno: zavřené. Pak je s ním v rozporu druhá věc, která knihovny v roce 2020 charakterizovala: aktivní.

Sdružení knihoven ČR i v prvním pandemickém roce (doufejme, že jich nebude více) bylo aktivní, stejně tak i členské knihovny. Věnovalo se sdílení informací a aktivitám, které bylo možno uskutečnit ať už virtuálně, nebo fyzicky.

S optimismem jsme chystali konferenci Knihovny současnosti, kterou jsme naplánovali, jak nám velí tradice, do Olomouce na začátek září. Ale tradice jsou tu od toho, aby občas došlo k jejich narušení, a tím se jejich zakořenění ověřilo. Jak jsme si hloubku kořenů ověřili, čtěte dále.

Na konci roku 2020 mělo Sdružení knihoven ČR 59 členů.

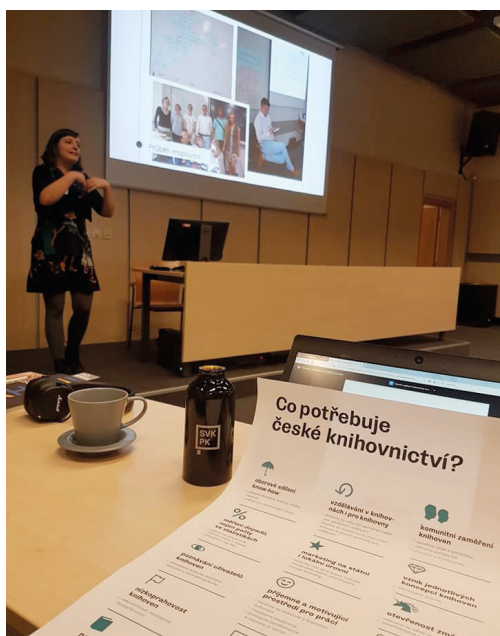
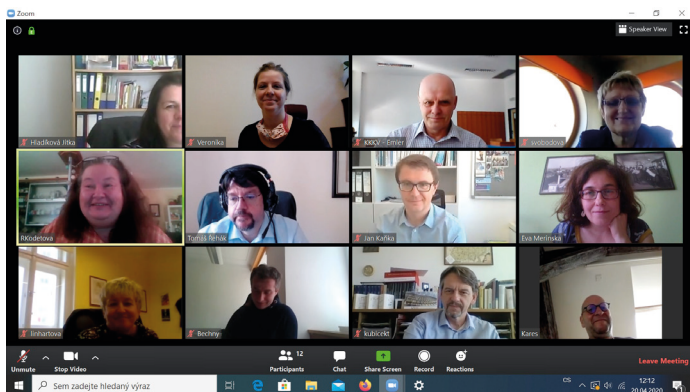
V lednu do Sdružení knihoven přistoupily:

- Masarykova veřejná knihovna Vsetín,
- Městská knihovna Krnov,
- Městská knihovna Lanškroun,
- Městská knihovna Ladislava z Boskovic v Moravské Třebové,
- Šmidingerova knihovna Strakonice.

V srpnu ukončil členství Ústav vědeckých informací 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy.

Bohužel jsme se nemohli s novými knihovnami osobně sejít, neboť plánovaná březnová valná hromada se nemohla uskutečnit. Naplánovali jsme tedy náhradní termín jednání na podzim, nicméně ani v ten čas k nám nebyla pandemie milostivá. Valná hromada se uskutečnila, ale pouze virtuálně v podobě online setkání, a to dne 15. 10. 2020. I jednání rady se konala (kromě lednového jednání v Moravské zemské knihovně v Brně) pouze ve virtuální podobě.

Nicméně se navýšil počet jednání, aby knihovny konzultovaly a případně sladily své interní postupy a aktivity v čase krize.

Zástupci SDRUK se také podíleli na vzniku nové Koncepce rozvoje knihoven ČR

**LEADERSHIP
A ADVOKACIE
KNIHOVEN –
SEMINÁŘ
PRO ŘEDITELKY
A ŘEDITELE
MĚSTSKÝCH
KNIHOVEN**

22. a 23. 1. 2020, Plzeň

Mgr. Martina Wolna,
Mgr. Eva Staněk

Seminář byl určen pro ředitele a ředitelky se zájmem o sdílení zkušeností v oblasti vedení lidí, jejich zaměstnanců. Praktickým workshopem se věnoval fenoménu zvanému leadership a hledání cest, jak by ředitelům a ředitelkám mohl být SDRUK v této oblasti nápomocen. Výstupem workshopu byla mimo jiné témata, která by účastníci v budoucnu rádi probrali hlouběji nebo opakovně: pracovní právo, metody vedení lidí, jak objevovat a podpořit pracovní potenciál ve svých kolezích, jak začleňovat do činnosti knihovny nové projekty.

Druhá část setkání byla věnována debatě nad aktuálně vzniklou koncepcí českého knihovnictví, myšlenke krajských ambasadů a motivačních seminářů.

Vzhledem k tomu, že uskutečnění velké konference Knihovny současnosti bylo nejisté, nicméně zde byla touha setkat se tvář v tvář po těch mnoha online akcích, rozhodl se SDRUK přijít s formátem na rozhraní konference a pospolitosti a sešli jsme se na CovidCONu v Městské knihovně v Praze na začátku září.

CovidCON

Akce měla podtitul Knihovny v čase krize aneb Knihovny vs. covid-19! a reflektovala situaci, ve které se ocitly knihovny v době nástupu pandemie nemoci covid-19. Ta zasáhla do fungování celé společnosti a samozřejmě i do činnosti knihoven, které procházely a stále procházejí turbulentním obdobím: Jaké byly knihovny bez čtenářů? Jaké změny tato krize knihovnám přinesla? Naučili jsme se něco nového, posunuli jsme se? A jsme připraveni na další kolo? Konference nabídla prostor pro sdílení zážitků, emocí a zkušeností.

Zájemci mohli vyrazit i na prohlídku Suterénu (makerspace MKP) a Ústřední knihovny a po akci se někteří vypravili do DOK16, dílny na pražské náplavce, kde si při západu slunce mohli vysoustružit svůj „koronavir“ ve formě záložky do knihy a na posezení vybudovaném vlastními silami konzumovat zážitky tohoto výjimečného setkání.

Z pohledu organizátorů a dle zpětné vazby účastníků se CovidCON povedl. Oceňovaný byl i aspekt konečně osobního setkání, protože to knihovníkům chybělo. Bohužel na akci nemohli být všichni, kdo chtěli, proto jsou vybrané přednášky k dispozici ve formě podcastů. Zpětně je možné osvěžit si příspěvky ze všech čtyř programových bloků: První vlna z první řady (jak se knihovny vyrovnávaly s rychle se měnícími opatřeními, jak koronavirus zasáhl knihovny v zahraničí); Jeden za všechny... (služby čtenářům a knihovníkům v rámci celé republiky); Knihovny aneb služby všeho druhu (příklady dobré praxe v konkrétních knihovnách); Jak se do lesa volá... (panelová diskuze o komunikaci knihoven v době první koronavirové krize).

Podrobný program a záznam z akce najdete konkrétně zde:
<https://sdruk.cz/covidcon-do-ucha/>.

Ze zpětné vazby byl patrný zájem o akci podobného formátu, tedy se k němu v průběhu příštího roku patrně vrátíme.

Forma

S ohledem na poptávku po dostupném „PR minimu pro malé knihovny“ a na epidemickou situaci jsme loni výjimečně uspořádali PR Akademii v online formátu.

Uskutečnilo se celkem osm online setkání na platformě **Zoom**. Úvodní půlhodinu jsme obvykle věnovali sdílení zkušeností se souvisejícími či aktuálními tématy (např. reakce knihoven na změny podmínek pro konání **Týdne knihoven** na poslední chvíli), následující dvě hodiny s menší pauzou byly věnovány vždy určenému tématu s lektorem.

Program PR Akademie 2020

18. a 23. září – Public Relations

(lektorka Věra Ondřichová)

25. a 30. září – Sociální sítě

(lektorka Kristýna Szkanderová)

2. října – Fotografie a její kvality pro vnější komunikaci

(lektor David Ondřich)

9. října – Grafika a práce s Canvou

(lektori Anna Voňavková a David Ondřich)

16. října – Krizová komunikace

(lektor Lukáš Novák), práce s textem (lektorka Věra Ondřichová)

23. října – Strategie a plánování komunikace

(lektorka Věra Ondřichová)

V reakci na aktuální situaci a nutnost rychle a dobře reagovat na neustálé změny podmínek pro činnost knihoven jsme se rozhodli zařadit navíc program o krizové komunikaci. Své zkušenosti s účastníky Akademie sdílel manažer krizové komunikace Lukáš Novák, spoluzakladatel firmy **Litigo Communications**.

PR AKADEMIE

Mgr. Věra Ondřichová

18. září – 23. října 2020
(8× online setkání vždy
v 9.30–12 hod)

Účastníci PR Akademie

Celkem bylo na Akademii přihlášeno 16 účastnic a účastníků ze 14 knihoven. Skutečná účast na jednotlivých částech Akademie se pohybovala mezi 13–15 lidmi, u nepřítomných se jednalo o neodkladné pracovní záležitosti, popř. nemoc. Považujeme tuto účast v online formátu za velmi úspěšnou. Všem účastníkům byly po dobu cca dvou týdnů k dispozici nahrávky jednotlivých webinářů, aby nepřítomní o žádné téma nepřišli a všichni se mohli k tématu v případě zájmu vrátit.

Zhodnocení PR Akademie 2020

Je zřejmé, že online podoba celé akce neumožňuje stejnou intenzitu vzdělávání jako dosavadní ročníky v podobě živých setkání. I přesto se domníváme, že z hlediska předání znalostí v oblastech PR a vybraných dovedností se původní cíle podařilo poměrně dobře naplnit. Díky dobrému kolektivu účastníků se zejména u některých témat podařilo podpořit i vzájemné sdílení a předávání zkušeností mezi jednotlivými knihovnami. Jsme si jisti, že na živém setkání by tato složka byla ještě intenzivnější.

Jako pozitivum této formy zmiňovali někteří účastníci fakt, že účast na PR Akademii pro ně byla časově efektivnější a nemuseli trávit hodiny dojížděním na místo konání.

Hodnocení ze strany účastnic a účastníků

Formát akce

Ve srovnání osobní setkání vs. online webináře mírně převládala preference online setkání, a to zejména z důvodu úspory času. V několika případech účastníci navrhovali kombinaci online webinářů s jedním či dvěma osobními setkáními.

Přínos dílčích témat PR Akademie

Největším přínosem bylo téma sociálních sítí, pro účastníky byla důležitá i další témata jako komunikační strategie, copywriting nebo fotografie.

Doporučení pro kvalitativní posun v online prostředí

Převládala spokojenost s vedením a průběhem webinářů, několikrát se objevil návrh na častější práci v menších skupinách.

Ze zpětné vazby účastníků

„PR Akademii bych určitě doporučila všem, kdo se nějakým způsobem na PR své knihovny podílejí nebo je toto téma zajímavá. Skvělí lektori, zajímavá témata, konkrétní předané zkušenosti a rady, jak a co dělat a nedělat – to jsou asi největší devizy tohoto kurzu. O PR jsme mluvili z více úhlů, věnovali jsme se textu, obrazu i plánování, sítím i médiím..., tematický záběr byl opravdu komplexní. Děkuji i za možnost vzájemného sdílení. Mojí doménou je zejména text, na předané rady se snažím nezapomínat. Plánuji rovněž více plánovat a chystám se na komunikační manuál, hodně řešíme firemní kulturu i běžnou komunikaci knihovník–uživatel, věřím, že bude přínosem.“

Zdenka Andree, SVKUL

„PR akademie mi přinesla velké rozšíření obzorů, nejen díky přednášejícím a odborným informacím, ale také sdílením zkušeností od kolegů, co dělají a jak. A kde my (naše knihovna) a hlavně já mám/e mezery a je třeba na tom pracovat. Moc děkuji!“

Tereza Drmolová, MěK Prostějov

„Taky mi moc vyhovovalo, že jsme se o různých oblastech PR dozvěděli z ‚druhé strany‘ – ne od knihovníků, ale od praktiků přímo z toho oboru – specialista na marketing, fotograf, novinářka, krizový manažer atd. ... Díky! Velmi užitečné!“

Katka Šidlořová, Krajská vědecká knihovna v Liberci

„Pro mě osobně je tato forma spíše posluchačská, případně mi vyhovuje vyjádření písemné. Hodně mi chybí osobní setkání, protože vlastně nikoho z vás neznám. Chápu, že v současné situaci to jinak nešlo, ale jsem přítelem osobního kontaktu a diskuzí. Obsahově je to fajn, určitě jsem se dozvěděla nové věci, zejména jsem šťastná za tipy na webové stránky, editory, které nám můžou ulehčit naší práci a otevřít obzory. Sdílení zkušeností s ostatními knihovnami mně také přijde přínosné a inspirativní. Za sebe Vám moc děkuji.“

Lenka Novotná, Krajská knihovna v Pardubicích

„Jsem ráda, že jsem PR Akademii absolvovala. Bylo to skvělé. Mrzí mě, že už končí, ale teď je čas na tu realizaci. Věřím, že facebooková skupina bude nadále fungovat. Děkuji všem. Přeji vám dobré časy, inspiraci a nové nápady.“

Petra Bartlová, knihovna Velké Poříčí

„Moc děkuji za všechna setkání a přínosné rady, tipy, nápady apod. Zejména jsem uvítala zkušenosti z praxe, hodně mně pomohla sekce o focení, kde jsme rozebíraly fotky a nápady, jak, proč a co fotit! Také část o textu pro mě byla skvělá – tvorbu textu vnímám jako svou největší slabinu a tips & tricks se mi moc hodí! Takže za mě – super práce a moc jsem si to užila. Děkuji.“

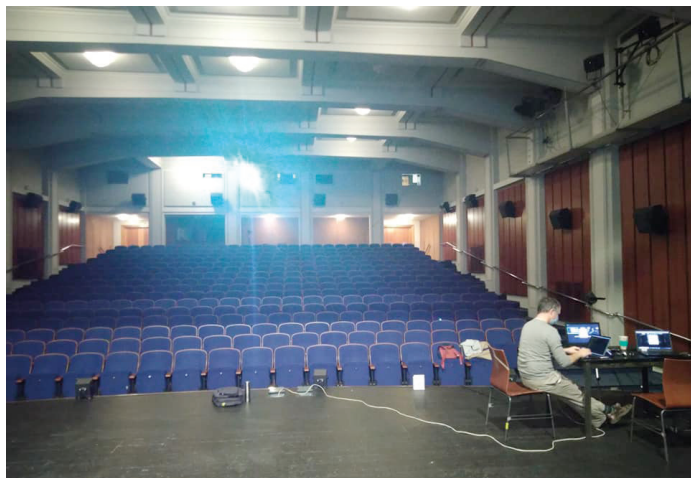
Lucie Štrosová, Česká zemědělská univerzita v Praze

Navzdory plánování se představa fyzické konference Knihovny současnosti 2020 někdy na jaře rozplynula. Rada SDRUK odsouhlasila přesun do onlinového prostředí. Uspořádali jsme tedy virtuální konferenci s podtitulem Knihovny mimo čas a prostor. Podtitul připomínal, že se setkáváme mimo běžné prostředí knihoven, ale také, že není určen čas, kdy se akce zúčastníte. Celá konference byla totiž nahrávána a je přístupná pro všechny zájemce na YouTube Sdružení knihoven.

KNIHOVNY SOUČASNOSTI 2020

Audiovizuální záznamy jsou doplněné i tradičním sborníkem příspěvků, které na akci zazněly. Sborník byl vydán za podpory Ministerstva kultury ČR díky dotačnímu titulu VISK 1. Dotace pokryla honoráře za příspěvky do sborníku, ať už měly pouze audiovizuální podobu, nebo i textovou. Sborník je ke stažení zdarma ze stránek www.sdruk.cz a jeho součástí jsou i odkazy na jednotlivé přednášky.

Program konference reflektoval výsledky končící Koncepce rozvoje knihoven ČR a představil Koncept novou. Stěžejní témata pak byla vzdělávání, knihovní fondy, knihovny ve virtuálním prostředí

a knihovny jako demokratické instituce. Součástí programu byl i koncepční workshop a jednotlivé programové bloky uvozovaly Milníky a pilíře, vstupy významných osobností, které představily svůj postoj ke knihovnám, knihám, knižnímu trhu.

Ačkoliv konference byla pouze online a účastníci se viděli „placatí“, neztratila nic (nebo téměř nic) ze své komunitní společenské funkce. Diskutovali jsme živě i v chatu, posílali si pozdravy, mávali si. Bylo to velmi příjemné vzdálené setkání.

Ze zpětné vazby vyplynulo, že mnoho účastníků online formu uvítalo, nemuselo cestovat, shánět ubytování; náklady byly nulové (akce byla zdarma) krom nákladů na čas. Informace se dostaly i k většímu počtu zájemců, než je běžná kapacita sálů, na YouTube jsou již tisíce zhlédnutí konference. Za zmínku stojí jistě originální znělka konference, kdy si účastníci akce vynášejí židle před knihovnu a sedají si, aby se mohli účastnit konference, kde jsou knihovny mimo čas a prostor.

Více informací ve sborníku nebo na YouTube.

Finanční prostředky byly přijímány a vydávány bezhotovostně přes FIO banka a.s., nebo hotovostně přes pokladnu, 28. května 2020 byl zřízen spořicí účet u Trinity Bank a.s.

Evidenci hospodaření zajišťovala firma 1. Malešická účetní, která rovněž vypracovala účetní závěrku ke dni 31. 12. 2020.

Daňové přiznání bylo zpracováno a bude předáno Finančnímu úřadu pro Prahu 1 v březnu 2021.

REVIZNÍ ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ SDRUK ZA ROK 2020

Výnosy v Kč celkem:	464.533,48
Tržby za KKS 2020	0,00
Tržby za ostatní semináře	67.400,00
CovidCON	93.000,00
Přijaté členské příspěvky	195.000,00
Státní dotace	101.000,00
Ostatní výnosy (úrok)	8.133,48

VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ V ROCE 2020

Náklady v Kč celkem:	496.258,69
Náklady na KKS 2020	70.000,00
Sborník 2020 (dohody)	86.000,00
Náklady na ostatní semináře	82.958,00
CovidCON	40.910,20
Publikace (Ročenka 2019)	11.024,91
Bankovní poplatky	1.372,58
Ostatní režijní náklady	203.993,00

Stav vlastního jmění v Kč k 31. 12. 2020	1.088.957,40

Výsledek hospodaření za rok 2019	-31.725,21
Peněžní prostředky v pokladně	29.851,00
Peněžní prostředky na účtech	1.414.400,81

Schválili členové revizní komise:

Ing. Jitka Hladíková, Ing. Radomíra Olšinová, Ing. Michal Kejzar

V Praze dne 3. 3. 2021

ČINNOST SDRUŽENÍ KNIHOVEN ČR V UNII ZAMĚSTNA- VATELSKÝCH SVAZŮ ČR

Mgr. Jana Linhartová

V roce 2020 se fyzicky setkala expertní skupina MŠMT, MK a UZS pouze dvakrát, a to 10. ledna a poté 12. března. Od prvního lockdownu se skupina již nesešla. Vlivem současné pandemické situace se prozatím nepodařilo podepsat připravené Memorandum o spolupráci mezi resorty kultury a školství, ale předpokládá se, že by k tomuto aktu mohlo dojít po skončení současného nouzového stavu.

I.

10. ledna 2020 dopoledne proběhlo na MŠMT jednání zástupců expertní skupiny MK za účasti paní Jany Linhartové a Pavlíny Mazáčové se zástupci Sekce vzdělávání a mládeže MŠMT za účasti paní Kláry Bezděkové, Jany Malé a Moniky Měšťanové.

Na jednání zaznělo, že Sekce vzdělávání a mládeže na MŠMT má zájem podpořit vzdělávací aktivity knihoven a je připravena systémově ukotvit výzvy do nových oblastí vzdělávání a práce nejen s mládeží, ale i s dospělými v síti knihoven ČR.

Jednalo se o výzvu ukotvit v knihovnách prostor pro oblast vzdělávání dospělých a celoživotní učení, výzvu dostat do knihoven téma poradenství pro dospělé a trh práce, výzvu dostat do knihoven centra oblasti kariérového poradenství pro žáky a výzvu dostat do knihoven téma vzdělávání dospělých k základním gramotnostem a sebeevaluační nástroje v blízké době vytvořené.

Dále byla získána podpora užšího zakotvení spolupráce škol a knihoven a projednána možnost připomínkovat připravovaný OP JAK ve vztahu k ukotvení knihoven jako možných míst a žadatelů o granty na vzdělávání.

V rámci jednání byl potvrzen zájem MŠMT o výsledky průzkumu spolupráce knihoven a škol, který provedla NK ČR a SKIP ve spolupráci s Katedrou informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (dále KISK).

Bylo přislíbeno přesunutí dotazníku do prostředí škol, aby vznikly ucelené informace o obou prostředích a jejich aktérech.

Dále byla nabídnuta podpora pro znovuoobnovení a revize podoby a role školních knihoven. Došlo i na nabídku spolupráce při akreditaci pozice Knihovník-edukátor/učící knihovník v Národní soustavě kvalifikací, jejíž podobu může v budoucnu výukově garantovat pracoviště KISK a jejímž garantem by mohla být paní Pavlína Mazáčová, která představila tzv. „rodný list“ této pracovní pozice v NSK, který je prvním krokem při vzniku nové profesní kvalifikace.

<https://www.narodnikvalifikace.cz/rodny-list>

Došlo i na příslib podpory akreditací vzdělávacích akcí a konferencí pořádaných knihovnami nejen pro knihovníky, ale také pro učitele ve spolupráci s nově ustanoveným Národním pedagogickým institutem v informovanosti o akcích a kampaních, viz Doporučení Rady EU o cestách prohlubování dovedností (Upskilling Pathways), ze kterého vychází myšlenka podpory knihoven jako poradenských center v ČR.

II.

10. ledna 2020 odpoledne se konalo jednání užší expertní skupiny v sídle UZS v Praze na Pankráci. Jednání se zúčastnil za UZS pan ředitel sekce kultury pan Petr Hanuš, online se připojil prezident UZS pan Jiří Horecký, SDRUK zastupovala Jana Linhartová, akademické prostředí Pavlína Mazáčová a Svaz knihkupců a nakladatelů pan Martin Vopěnka. Úkolem tohoto setkání byla příprava materiálů na širší setkání pracovní skupiny. V úvodu jednání byl stanoven nový termín setkání široké expertní skupiny na 12. března 2020.

Z jednání vyplynuly následující úkoly:

- 1. Připravit Memorandum o spolupráci mezi resortem kultury a školství,** které by mělo být krátké, ale s klíčovými body v jednoduchých tezích.
- 2. Připomínkovat možné změny v kurikulech** v rámci revize RVP a zakomponovat do změn knihoven v kampani na podporu čtení.
- 3. Vytvořit společná stanoviska ve věci účasti učitelů v rámci návštěv kulturních institucí jako přímé pedagogické činnosti.** Viz metodický výklad k rozsahu přímé a nepřímé pedagogické činnosti. <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/metodika-pracovni-doba-pp-a-rozsah-ppc>
- 4. Navrhnout systémovou podporu čtenářství, včetně návrhu struktury školních knihoven.** Připravit draft „Jízdního řádu školní knihovny“.
- 5. Vytvořit sjednocený výklad autorského zákona ve smyslu definice povinností škol a školských zařízení týkající se ochrany duševního vlastnictví.**

III.

12. 3. 2020 proběhlo setkání expertní pracovní skupiny MŠMT, MK a UZS ČR. Jednání vedl pan Jiří Horecký, prezident UZS ČR a vyplynuly z něj tyto závěry:

- 1. Byl představen projekt „Školní knihovna“** pro obnovu a finanční posílení knižního fondu ve školních knihovnách. Projekt popisuje aktuální stav a představuje ideální stav včetně identifikace bariér k jeho dosažení, viz příloha č. 1. UZS vyzvala členy expertní skupiny, aby se do další schůzky k tomuto dokumentu do příštího jednání vyjádřili.

2. **Byl představen návrh Memoranda o spolupráci mezi MŠMT a MK, viz příloha č. 2.** Memorandum je nyní na straně MŠMT a bude zasláno v řádu dnů či týdnů k projednání na MK. Byly představeny příklady dobré praxe v rámci mezíresortní spolupráce mezi MŠMT a MK, projekty z OP VVV „Mít svět přečtený“, jehož nositelem je Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, a projekt „Co v učebnici nebylo“, jehož nositelem je NK Praze, administrátorem UZS a garantem KISK Brno.
3. **Byly předány výsledky průzkumu ke spolupráci knihoven a škol.** Data jsou zpracována za knihovny, je třeba je doplnit daty ze škol. Výsledky průzkumu umožní zpracovat metodický pokyn a dotazník.

ipk.nkp.cz/statistika-pruzkumy-dokumenty/pruzkumy/spoluprace-knihoven-a-skol
4. **Byl projednán aktuální stav jednání MŠMT s kolektivním správcem DILIA ohledně porušování autorského zákona ve školách.** MŠMT podá v řádu dnů aktuální informaci o stavu těchto jednání.
5. **Bylo projednáno stanovisko MŠMT ve věci účasti učitelů v rámci návštěv kulturních institucí jako přímé pedagogické činnosti.** MŠMT vydá v řádu týdnů vyjádření, resp. stanovisko v této věci.

Příloha č. 1

**ŠKOLNÍ
KNIHOVNY
PRO 21. STOLETÍ
V ČR – NÁVRH
KONCEPČNÍHO
ŘEŠENÍ**

Výchozí stav věcí:

- **Stagnující až zhoršující se čtenářská gramotnost** žáků (viz aktuální PISA nebo šetření ČŠI v informační gramotnosti).
- Za posledních 20 let **zanedbaná péče o školní knihovny** (dále ŠK) v systému školství.
- **Stav školních knihoven je velmi rozdílný**, některé školy funkční ŠK nemají, přestože mají fond a prostory pro ŠK vyčleněné.
- ŠK jsou často v gesci učitelů, kterým tato činnost doplňuje úvazek (nejčastěji češtináři, jazykáři, dějepisáři), ale odborný zájem o rozvoj ŠK nemají.
- ŠK nemají aktuální a funkční metodiku fungování, která by odpovídala potřebám žáků, učitelů a školy ve 21. století.
- Financování ŠK je často okrajovou záležitostí a ředitel tomu nevěnuje patřičnou pozornost.
- **Fond ŠK – mnohde zastaralý**, nevhodný pro současného žáka.
- **Technologie ve ŠK – prakticky nejsou**, katalogy jsou často nefunkční, nepropojené se školním informačním systémem, omezeně starší počítače.
- **Propojení ŠK s předmětovou výukou ve škole – není koncepčně řešeno**, přestože by změna prostředí výuky mnoha žákům byla ku prospěchu; neexistují vhodné metodiky, učitelé nejsou zvyklí a ochotni ve školní knihovně vést výuku zaměřenou nejen na čtenářství, ale také na rozvíjení informační gramotnosti (tedy vyhledávání informací, hodnocení informací a zdrojů, tvorbu odborných textů na úrovni žáka ZŠ, apod.).
- Až na výjimky (např. Orlová, brněnské Gymnázium Matyáše Lercha) **neexistuje systémově spolupráce školy s veřejnou knihovnou při koncepčním řešení a fungování ŠK.**
- Školní výuka literatury a čtení není mnohdy funkční – **učitelé pracují se starším fondem, nenabízejí žákům aktuální četbu, mají zastaralé seznamy doporučené četby.**

Navrhované koncepční opatření:

V kontextu Hlavních směrů vzdělávací politiky v ČR 2030+ a Koncepce rozvoje knihoven MK ČR (i dalších strategických dokumentů) je třeba **najít funkční prvky spolupráce formálního a neformálního vzdělávání, konkrétně škol a knihoven** – takovým prvkem je právě školní knihovna. Pro tuto spolupráci existují podmínky již nyní:

- **Síť veřejných knihoven** – podobně hustá jako síť škol (ZŠ, SŠ).
- **Kvalitní a moderní informační systémy veřejných knihoven.**
- Mnoho ZŠ a SŠ má – byť nefungující – ŠK.
- Mnoho škol spolupracuje s veřejnými knihovnami na rozvíjení čtenářství a gramotnosti pro 21. století.

Návrh:

- Školní knihovny začlenit do sítě veřejných knihoven tak, aby pověřená knihovna mohla být pro školní knihovnu „metodickou“ oporou a aby fond pověřené knihovny (knihy, časopisy, audio, video, pomůcky) mohly díky výpůjční službě využívat školní knihovny pro práci UČITELE, pro výuku ŽÁKA i pro rozvíjení čtenářství žáků i informační a mediální gramotnosti například v době aktivit školní družiny nebo čtenářských klubů.
- Výrazná **proměna, revitalizace fondu ŠK**, funkční začlenění ŠK do výchovně vzdělávacího procesu školy = pestrost nabídky metodických publikací pro UČITELE i pro ŽÁKY díky výpůjční službě.
- **Významná role knihkupců a nakladatelů** – v koncepci školních knihoven 21. století mohou metodicky pomáhat pověřeným knihovnám s akviziční politikou tak, aby byly pověřené knihovny vybaveny dostatečným množstvím a kvalitní současnou literaturou pro děti a mládež i metodickou literaturou pro učitele pro výbavu školní knihovny – jak literatury beletristické, tak naukové a časopisy.

- **Klíčová role společenství praxe** – učící knihovník z pověřené (nebo obecní) knihovny v místě, kde působí i škola, bude na funkční a v úzké provazbě spolupracovat s učiteli školy – například:
  - Knihovník vede výukové lekce ve školní knihovně.
  - Knihovník pomáhá učiteli s výběrem literatury z nabídky fondu pověřené knihovny pro knihovnu školní.
  - Vznikají společné **výzvy na projekty školy – školní knihovny – veřejné knihovny** financované z prostředků OP.
  - **Půjčování fondu** = významné šetření finančních prostředků ZŠ a SŠ (nemusí nakupovat velké spektrum často drahých publikací do fondu ŠK).
- **Role Katedry informačních studií a knihovnictví FF MUNI** – metodická podpora konceptu školních knihoven, výuka nových učících knihovníků, spolupráce s praxí škol a knihoven, spolupráce na koncepci s Pedagogickou knihovnou J. A. Komenského a NPI.

Impakt koncepce fungování školní knihovny:

- Posílení podmínek pro rozvoj čtenářské, informační a mediální výchovy žáků.
- Posílení spolupráce neformálního a formálního vzdělávání.
- Posílení vztahu učitel – učící knihovník.
- Snižování rozdílů podmínek pro vzdělávání žáků v přístupu ke kvalitním a současným zdrojům.
- Posílení individualizovaného přístupu učitelů k žákům – školní knihovna jako bezpečné a funkční místo pro výuku i neformální aktivity i pro individuální trávení smysluplného volného času.
- Finanční úspora škol.
- Výrazné rozšíření povědomí a zájmu o současnou literaturu a podpora knižního trhu.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

a

Ministerstvo kultury

(dále jen Ministerstva) při vědomí potřeby koordinovaného postupu při budování a rozvoji vzdělané, kulturní a soudržné společnosti budou společně hledat cesty pro podporu spolupráce a činnosti škol a školských zařízení a pracovišť s knihovnami a dalšími paměťovými institucemi ve prospěch propojování formálního a neformálního vzdělávání a rozvoje nejen čtenářské, informační a mediální gramotnosti, ale i celoživotního vzdělávání.

Příloha č. 2

**NÁVRH FINÁLNÍ
PODOBY**

Článek I. Předmět spolupráce

Předmětem spolupráce v rámci tohoto Memoranda je koncepční a systémová spolupráce obou rezortů při řešení provázanosti formálního a neformálního vzdělávání a spolupráce všech typů škol, školských zařízení, školských poradenských pracovišť a všech druhů knihoven při podpoře čtenářské, informační a mediální gramotnosti v souladu s působností Ministerstev. Spolupráce při naplňování společných cílů neomezuje autonomii obou stran.

Článek II. Zásady spolupráce a principy součinnosti

1. Ministerstva budou využívat k dosažení společných cílů všech dostupných nástrojů vyplývajících z jejich poslání, legislativních, organizačních a ekonomických možností.
2. Ministerstva ustaví společnou expertní komisi na úrovni věcně příslušných náměstků pro řízení sekcí, složenou z odborníků z oblasti formálního a neformálního vzdělávání a z oblasti knihovnictví.
3. Ve prospěch naplňování cílů si Ministerstva budou poskytovat maximální součinnost. K tomu účelu každá strana jmenuje svého pověřence.

4. Ministerstva si budou navzájem podle potřeby poskytovat informace, sdílet dokumenty a společně hledat řešení problémů.

Článek III. Expertní komise

Společná expertní komise zřízená podle čl. II odst. 2 tohoto Memoranda, se bude zabývat zejména těmito tématy:

1. Spoluprací škol, školských zařízení, školských poradenských pracovišť a knihoven všech druhů při podpoře čtenářské, informační, mediální a institucionální gramotnosti.
2. Zvýšením vzájemné informovanosti a provázanosti institucí prostřednictvím projektů a grantových schémat v regionech (např. KAP, MAP, MAS).
3. Systémem podpory aktivit mezirezortního charakteru, zejména finanční podporou celostátních projektů na rozvoj čtenářství (např. knížka pro prvňáčka, S knížkou do života).
4. Vytvořením systému sdílených projektů s možnostmi jejich společného financování a koordinací těchto projektů na národní úrovni.
5. Spoluprací při využívání tradičních i elektronických informačních zdrojů pro všechny úrovně formálního a neformálního vzdělávání.
6. Vytvářením modelů metodické podpory a spolupráce školních a regionálních knihoven.
7. Vznikem a rozvojem edukačních a poradenských center v krajských knihovnách, poskytujících podporu dětem, žákům a studentům nadaným či se speciálními vzdělávacími potřebami; stejně jako jejich rodičům, pedagogům či poradenským pracovníkům.

8. Zvyšováním a rozšiřováním kvalifikace pedagogů a knihovníků v oblasti čtenářské, informační, mediální a institucionální gramotnosti prostřednictvím společných edukačních projektů (např. SYPO, OP JAK).
9. Přiznáním statutu organizací pro výzkum a šíření znalostí krajským, případně dalším knihovnám.
10. Dalšími okruhy, které vyplynou z činnosti expertní komise.

Článek IV. Ustanovení společná a závěrečná

1. O uzavření tohoto Memoranda rozhodla vedení obou Ministerstev a v souladu s tím činí tento písemný zápis.
2. Memorandum je sepsáno ve čtyřech stejnopisech s platností originálu, každá strana obdrží dvě vyhotovení.

V Praze dne
Ministr MŠMT ČR
Ministr MK ČR

PORTÁL KNIHOVNY.CZ V ROCE 2020

PhDr. Martin Krčál,
PhDr. Iva Zadražilová

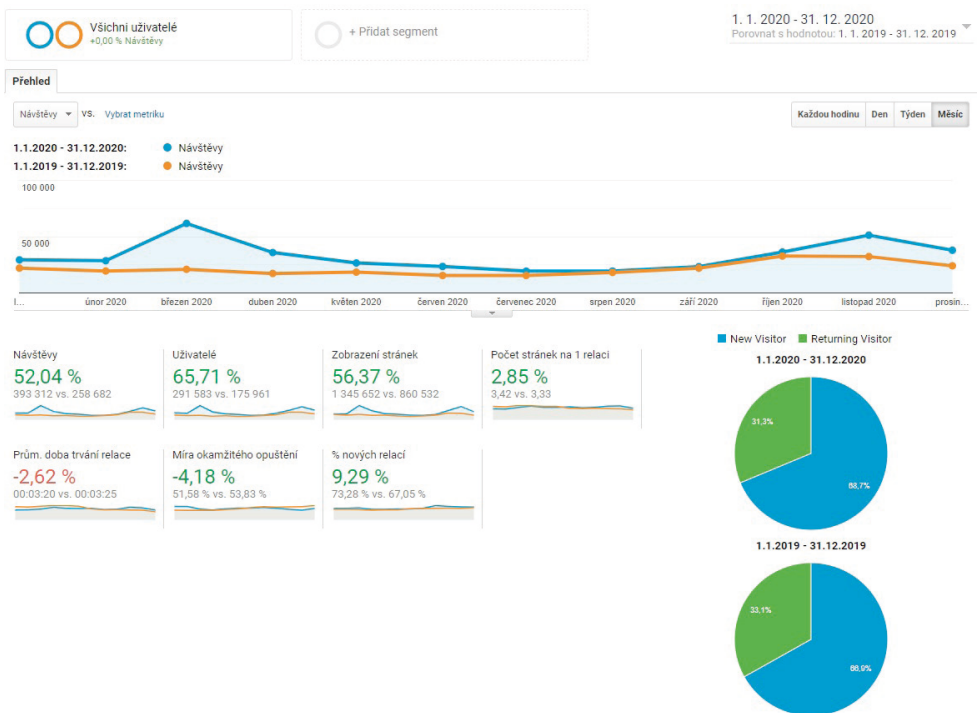
Portál Knihovny.cz funguje již pátým rokem a za tu dobu se stal skutečným centrálním místem, odkud je zajištěn jednotný přístup k fondům a službám českých knihoven. Vyhledávání dokumentů a zjišťování jejich dostupnosti je i nyní primárním důvodem, pro který uživatelé portál navštěvují. Stále více se ukazuje, že portál není jen databází. Díky více než 15,5 milionům záznamů, které jsou zde aktuálně dostupné, může svým uživatelům nabízet obsah i pomocí různých předem připravených témat a představit tak vybrané zajímavé typy dokumentů. Pandemie koronaviru, která ovlivnila svět v roce 2020, významně zasáhla také do chodu knihoven. Dala jim však současně jedinečnou možnost ukázat, zda jsou jejich služby pro uživatele nejen důležité, ale v konkurenci internetu i dostatečně atraktivní.

Pomocí digitálního kurátorství tak vznikají inspirační seznamy a další zajímavé weby, které se dají dobře využít i v rámci propagace portálu a knihoven. Jedním ze způsobů, pomocí kterých je možné nabízet konkrétně vybraný obsah, jsou tzv. mikroweby. Jedná se o tematicky zaměřené webové stránky, které vznikly mimo jiné z rešerší na portálech Knihovny.cz, Digitálníknihovna.cz i z jiných zdrojů a ve spolupráci s dalšími odděleními MZK. Realizace mikrowebů není technicky příliš složitá a pokud je k dispozici obsah, spuštění stránky je otázkou několika málo týdnů. Mikroweb je vhodným kanálem také proto, že je možné přesně zacílit na konkrétní skupinu uživatelů nebo podpořit konkrétní akci, věnovanou zajímavým výročí či jiným událostem. Graficky by měl mikroweb vycházet z původního vizuálu, nicméně je možné použít i další odvážnější prostředky nebo grafiku určenou speciálně pro tuto příležitost. Obsah je tvořen dokumenty, fotografiemi, audiozáznamy a dalšími typy zdrojů, které spolu významně souvisí.

Nejnavštěvovanějším mikrowebem roku 2020 se stal web Protiviru.knihovny.cz. Myšlenka na vytvoření webového rozcestníku #Knihovnyprotiviru (<https://protiviru.knihovny.cz>) se objevila na základě pozitivního ohlasu na seznam e-zdrojů, jenž byl uveřejněn na Facebooku Moravské zemské knihovny. Během tří dnů vznikla webová stránka, kde byly představeny odkazy na online služby a digitální obsah dostupný zejména prostřednictvím knihoven, ale také z jiných zdrojů. Rozcestník byl rozdělen do čtyř hlavních sekcí dle věku, a to na děti, studenty, dospělé a seniory. Těmto věkovým skupinám se přizpůsoboval obsah. Na výběru zdrojů se podílely týmy projektů Knihovny.cz a Digitálníknihovna.cz, oddělení PR a další kolegové z Moravské zemské knihovny a z dalších knihoven. Na sociálních sítích byl potom šířen hashtag #Knihovnyprotiviru, jehož smyslem bylo sjednotit aktivity knihoven v době koronaviru, aby je bylo možné jednoduše vyhledat a samsřejmě poskytnout inspiraci. Pomocí tohoto webu také byla veřejnosti demonstrována jednota knihoven.

Jedním z dlouhodobých cílů týmu Knihovny.cz je také propagace portálu, a to s důrazem na zvýšení návštěvnosti portálu a využitosti jeho služeb. V minulých letech byly ve spolupráci se SKIP, SDRUK a AV ČR připraveny v rámci projektů VISK různé propagační kampaně. Spuštěna byla například bannerová kampaň na Seznam.cz a na YouTube kanálu Knihovny.cz byla zpřístupněna dvě propagační videa. Úspěch měla i propagace portálu na Facebooku. Hlavním cílem kampaně 2020 bylo zaměřit se na získání uživatelů, kteří se budou pravidelně vracet. Nešlo o dočasné navýšení statistik, kdy uživatelé na stránky přijdou a hned je opouští. Kampaň byla postavena na předpokladu, že se tak děje zejména ve chvíli, kdy neznají jednotlivé funkce portálu. Proto byla pro potřeby kampaně vytvořena landing page poznajte.knihovny.cz, kde byly vysvětleny základní funkce portálu. Kampaně byly směřovány na landing page, malá část pak přímo na knihovny.cz.

Do kampaně zasáhla pandemie covid-19. Začala být větší poptávka po elektronických zdrojích, proto byla témata kampaně zaměřena zejména tímto směrem a doplněna o citace. Kampaně byly zaměřeny primárně na studenty a pro e-knihy byla zvolena sekundární cílová skupina starší 50 let, nicméně v menší míře bylo zacíleno i na ostatní věkové skupiny. Pokud se podíváme na návštěvnost portálu, počet návštěvníků se meziročně zdvojnásobil a počet uživatelů se zvýšil o 65 %.

Srovnání návštěvnosti
v letech 2019 a 2020
(zdroj Google Analytics)

Portál #Knihovnyprotiviru byl několikrát zmíněn i v médiích a návštěvníci se na něj stále vrací. Generoval nám také zvýšenou návštěvnost na Knihovny.cz. V současné době funguje na nové adrese online.knihovny.cz, která byla zvolena z důvodu SEO a lepší dohledatelnosti webu ve vyhledávačích. Digitální kurátorství je tedy souborem činností, které mohou vykonávat knihovníci a které ve svém důsledku vedou k přidávání hodnoty důvěryhodnému jádru informací, jakým portál Knihovny.cz bezesporu je.

Pokračoval také technický rozvoj portálu. V červnu 2020 jsme pro uživatele na Knihovny.cz zpřístupnili službu Získej, kterou vyvíjí Národní technická knihovna. Tato služba zajišťuje funkce MVS pro zapojené knihovny. Aktuálně běží v ostrém provozu a postupně realizujeme drobné úpravy a vylepšení. Diskutován byl také návrh EDD Získej a připomínkovali jsme API rozhraní Získej pro automatizované knihovní systémy. Pokračovaly také práce na přechodu na novou verzi VuFindu, jež by měla být nasazena do ostrého provozu v roce 2021. Úpravami postupně prochází infrastruktura tak, aby byl portál i v budoucnu stabilní a byl schopen obsloužit zvyšující se počet uživatelů.

ZPRÁVA ZE ZASEDÁNÍ A ČINNOSTI ÚKR ZA ROK 2020

Ing. Radomíra Kodetová

Rok 2020 byl pro práci ÚKR opravdu náročný a zcela ojediněly nejen způsobem zasedání a vedení jednání, ale hlavně náplní obsahu jednání, která byla zcela jednoznačně ovlivněna nástupem pandemie covid-19.

Stejně jako celý náš stát se musela ÚKR velmi rychle přizpůsobit novým podmínkám, omezením, nouzovému stavu, a díky těmto skutečnostem se musel přizpůsobit i obsah jednání, jejichž cílem byla snaha koordinovat postupy a opatření směrem ke knihovnám napříč spektrem jejich působnosti a zároveň zajistit smysluplná a potřebná doporučení k jejich činnosti směrem k MK ČR a vládním opatřením.

V uplynulém roce tak zasedala ÚKR celkem dvakrát face to face – v lednu a září. Další jednání probíhala formou videokonferencí, celkem v dalších 10 případech v průběhu roku.

Obě osobní setkání – 46. a 47. zasedání ÚKR – se konala v lednu a v září.

Obsahem 46. zasedání ve dnech 20.–21. ledna 2020 v Liblici byl workshop ke zpracování konečné verze Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2021–2027 s výhledem do r. 2030 s tím, že byla kromě stálých členů přizvána i řada dalších odborníků a knihovníků, kteří se na přípravě finální podoby podíleli. Po dobu dvou dnů probíhala intenzivní práce ve 3 skupinách, kdy se každá z nich věnovala textacím jednotlivých pilířů, které se staly základem rozdělení konečného materiálu na jednotlivé okruhy působení knihoven. Výsledkem bylo pojmenování 3 základních pilířů koncepce a zároveň také zpracování doporučení pro MK ČR týkající se zvážení obnovení problematiky výstavby nové budovy NK ČR, které se následně dostalo do mezirezortního připomínkového řízení.

Celý materiál byl opakovaně formulován do konečné podoby, která byla předložena ke schválení vládě ČR prostřednictvím MK ČR.

Druhé 47. zasedání ÚKR se konalo 7. 9. 2020 na MK ČR v Praze a jeho úkolem bylo jednak zpracování závěrečné zprávy a vyhodnocení Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017–2020, dále určení garantů a pracovních skupin pro novou koncepci, včetně zpracování implementace. Další úkoly souvisely s hledáním smysuplných řešení pro další fungování knihoven a jimi pořádaných aktivit, akcí a vzdělávání v době pandemie.

Dne 31. 1. 2020 se všichni členové ÚKR zúčastnili kulatého stolu svolaného ministrem kultury p. Zaorálkem na téma „Knihovny jako centra celoživotního a občanského vzdělávání“ za účasti zástupců MŠMT ČR. Obsahem jednání byla problematika neformálního vzdělávání v knihovnách, podpis memoranda o spolupráci mezi MK ČR a MŠMT ČR, problémy a možnosti dotací s tímto spojené.

Ostatní jednání ÚKR bylo třeba přenést do online prostředí. Dne 23. 4. 2020 se konalo historicky první zasedání ÚKR formou video-konference. Hlavními body programu byla situace v knihovnách spojená s covid-19, zkušenosti jednotlivých knihoven a problémy, které s novou situací vyvstaly. Výstupem byla snaha zpracovat doporučení pro knihovny, jaká je třeba přijmout opatření, jak by mělo vypadat jejich další fungování nejen ve vztahu k veřejnosti, ale i uvnitř organizací, konzultace s hygienickými stanicemi, krizovými štáby, sdílení vlastních zkušeností a podobně. Cílem byla snaha ovlivnit a zajistit konečné formulace v usneseních vlády ČR, případně snaha zdůvodnit požadavky na jejich upřesnění či zrušení. Příkladem byla např. karanténa knih.

Dalším úkolem bylo sledování situace v knihovnách v zahraničí a porovnávání dopadů opatření s naší situací a možnostmi.

27. 4. 2020 bylo zpracováno a vydáno první doporučení pro provoz knihoven na základě platného usnesení vlády tak, aby byl postup pokud možno jednotný a odpovídal platné legislativě. Tento postup se ještě několikrát opakoval, i když se často stávalo, že bylo aktuální pouze několik málo dní s ohledem na rychle se měnící situaci.

Jedním z dalších bodů jednání ÚKR (5. 5. 2020) bylo zahájení jednání o zpřístupnění digitálních dokumentů pro VŠ (Kramerius) v návaznosti na díla nedostupná na trhu (dále jen DNNT). Jednalo se o 250 tisíc dokumentů, které byly od června 2020 bezplatně zpřístupněny díky jednáním NK ČR a MZK.

Tato skutečnost představovala zásadní přínos knihoven v době nouzového stavu hlavně pro vysokoškolské studium a vědu. Zároveň tento projekt ukázal silný potenciál dlouhodobého záměru online zpřístupnění DNNT.

V návaznosti na tento projekt byla v říjnu 2020 uzavřena smlouva s DILÍ a OOA-S na celkové otevření Digitální knihovny po dobu nouzového stavu a uzavření knihoven. Následně byla opakovaně prodlužována s tím, že aktuálně platí do června 2021.

Mimo jiné bylo ÚKR zpracováno několik dalších doporučení pro ministra kultury týkající se nejen covid-19, ale také zajištění trvalé finanční podpory pro projekt DNNT, pro jednání se samosprávou a zřizovateli knihoven za účelem ochrany rozpočtů, snaha podpořit české knihkupce a nakladatele např. formou dočasného osvobození knih od DPH či snaha podpořit dotační mechanismy na nákup české literatury do fondů knihoven (viz např. Česká knihovna).

Na konci května 2020 byla nová koncepce knihoven rozeslána do mezirezortního připomínkového řízení a dne 17. 8. 2020 byla 25. Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2021–2027 (s výhledem do r. 2030) vládou ČR schválena pod č. j. 915/20.

Na podzim 2020 a v následujících měsících se ÚKR aktivně podílela na přípravě tabulek PES 1 a PES 2.

Díky aktivnímu a zodpovědnému přístupu ÚKR máme mimo jiné v dnešní době otevřena výdejová okénka a knihovny tak mohou alespoň v omezené míře poskytovat základní služby svým uživatelům. Ve stejném duchu pracuje ÚKR i v tomto roce.

**SEKCE
PRO AKVIZICI**

Mgr. Daniel Bechný

**Porada knihoven s povinným výtiskem
a nabídkovou povinností**

V říjnu 2020 se měla konat porada knihoven s povinným výtiskem a nabídkovou povinností. Kvůli zhoršení epidemiologické situace v době plánovaného setkání jsme se však dohodli na jejím zrušení.

Celostátní akviziční seminář

Celostátní akviziční seminář, na němž se v poslední době setkáváme tradičně v Havlíčkově Brodě, se od roku 2019 koná v bienálním režimu. V sudém roce 2020 tedy nebyl organizován, ale doufáme, že se nám tak nahromadí dostatek příspěvků na rok 2021.

Sekce SDRUK pro bibliografii měla naplánované své třicáté druhé setkání na 31. 3. – 1. 4. 2020 v Severočeské vědecké knihovně v Ústí nad Labem. Bohužel z důvodu pandemie covid-19 se toto jednání neuskutečnilo a nepodařilo se uskutečnit ani v dalších měsících loňského roku.

SEKCE PRO BIBLIOGRAFII

Mgr. Eva Svobodová

Slovník českých knihovníků (SČK)

Bázi Slovník českých knihovníků spravuje Knihovnický institut Národní knihovny ČR, ale na aktualizaci a tvorbě nových hesel se podílejí i bibliografové z členských knihoven SDRUK. V bázi je 1 891 hesel, v roce 2020 jich bylo 884 aktualizováno a přibýlo 786 hesel.

Kooperační systém ANL

Na rok 2020 podalo 12 krajských knihoven a KNAV projekty zaměřené na tvorbu analytických záznamů, které byly zasílány do databáze ANL. Pracovníci Národní knihovny ČR (dále NK ČR) vykonávali koordinaci a správu báze ANL.

V rámci podpořených kooperativních projektů bylo v roce 2020 odpracováno třinácti zúčastněnými knihovnami 9 550 hodin, z toho 95 hodin bylo využito dvěma knihovnami na supervizi záznamů. Celkem bylo zpracováno a do báze ANL doplněno dle závěrečných zpráv řešitelů projektů 19 327 záznamů obohacených o jmenná a věcná metadata ze 166 periodických titulů vycházejících v roce 2019 a 2020 (nebo starších, podle potřeb báze ANL). Přehled excerpovaných titulů je dostupný na webové stránce <https://sites.google.com/view/anl-bib>. Od roku 2012 bylo v rámci kooperativních projektů s podporou VISK9/I do báze ANL zpracováno celkem 1 004 584 záznamů. I nadále přetrvává u zpracování části titulů časový skluz 1 rok. Pracovních kapacit nabízených knihovnami ubývá, pro rok 2020 bylo využito na zpracování záznamů o 529 hodin méně než v roce 2019. Podrobná zpráva je uvedena na <https://visk.nkp.cz/visk-9>.

Pandemická situace, která výrazně ovlivnila rok 2020, se nepromítla do plnění projektů jednotlivých knihoven. Zpracování a zasílání záznamů probíhalo bez problémů. Epidemiologická opatření ovlivnila pouze možnosti pracovních setkání. Většina konzultací tak probíhala prostřednictvím elektronické komunikace.

V rámci plnění úkolů spojených s plněním cílů Koncepce národního systému analytické bibliografie byly konzultovány možnosti vzniku pracoviště analytické bibliografie s vedením NK ČR a byl podán návrh na zřízení pracovního místa k této agendě. Snahy o řešení budou pokračovat i v roce 2021.

V roce 2020 přispívalo do ANL, mimo knihoven zapojených v kooperativním projektu, dalších 11 (v roce 2019 to bylo 9) producentů odborných databází, celkem tedy 24 institucí. Kromě záznamů z kooperativních projektů jsou do báze zasílány záznamy z excerpce z regionálního tisku (krajské knihovny), záznamy z odborných periodik (odborné knihovny a univerzitní knihovny) a záznamy z knihovnického tisku (NK ČR). V rámci široké kooperace bylo za celý rok 2020 do báze ANL naimportováno 46 444 záznamů, což je o 1 110 záznamů méně než v roce 2019. K 1. 1. 2021 je v databázi ANL celkem 1 831 026 záznamů.

V roce 2021 budou kooperativní projekty pokračovat ve stejném rozsahu jako v roce 2020, projekt podalo 13 institucí (11 krajských a 2 odborné knihovny), správu báze ANL budou provádět pracovníci NK ČR.

Lze konstatovat, že od roku 2019 postupně klesá počet hodin věnovaných kooperativnímu zpracování článků do báze ANL. Klesá i počet celkově zpracovaných záznamů v rámci širší kooperace.

Je nutno zdůraznit, že záznamy tvořené v kooperativních projektech nezpracovávají zúčastněné knihovny (až na KNAV) pro své databáze, ale jen a pouze pro databázi ANL (nahrazují výpadek záznamů zpracovávaných do roku 2010 NK ČR). Je potřeba nově nastavit celý systém kooperace v rámci plnění báze ANL. Doufejme, že se to s novým vedením v NK ČR povede.

22. kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů

Z důvodu pandemie covid-19 se neuskutečnilo bibliografické kolokvium, které se mělo konat v Kysucké knihnici v Čadci. Ze stejného důvodu nebyla tato akce naplánována ani na rok 2021.

SEKCE PRO HISTORICKÉ FONDY

RNDr. Iveta Tichá

ČINNOST SEKCE SDRUK PRO HISTORICKÉ FONDY

Mgr. Rostislav
Krušínský

V roce 2020 byl na dny 3.–4. listopadu plánován 29. ročník konference Bibliotheca Antiqua zabývající se historickými fondy. Téma příspěvků nebylo nijak specifikováno. Autoři byli vyzváni, aby vedle příspěvků týkajících se rukopisů a starých či vzácných tisků seznámili auditorium s projekty, které v oblasti knižní kultury probíhají nebo se připravují, a s aktuálním děním v institucích s historickými fondy. Jako kulturní program bylo plánováno představení publikace VKOL **Ottovy Čechy. Obraz země v letech 1883–1908** a doprovodná výstava k vydání knihy. Konference byla v září 2020 vzhledem k epidemiologické situaci v ČR pro rok 2020 zrušena a bylo rozhodnuto uspořádat ji o rok později. V době zrušení konference bylo přihlášeno cca 35 účastníků, 10 příspěvků napříč tématem historických fondů a zprávy o 3 projektech v oblasti historických fondů.

Vydání sborníku příspěvků ke konferenci bylo zastaveno a přesunuto na další rok. Bylo rozhodnuto, že avizované příspěvky budou z větší části předneseny v listopadu 2021, stejně tak bude na tento termín nachystán sborník. S pracovníky MUO byl zamluven sál Mozarteum a dohodnut konkrétní termín.

Plán pro rok 2021

V květnu 2021 plánuje VKOL vyhlásit termín a podmínky podzimní konference, která byla po domluvě s pracovníky MUO naplánována na 10. a 11. listopadu 2021.

Formát konference se s ohledem na její povahu měnit nebude, nemalý význam má v rámci konference osobní setkání specialistů na historické fondy.

Stejně jako formát zůstane i široké tematické zaměření, které se v posledních letech osvědčilo. Autoři přednesou část příspěvků plánovaných na rok 2020, přednášky budou doplněny nově přihlášenými.

V roce 2020 byly základem činnosti sekce práce přispívající k rozvoji centrálního portálu českých knihoven Knihovny.cz, provoz a rozvoj serveru ObálkyKnih.cz a oblast digitalizace.

V průběhu roku 2020 zajišťoval SDRUK uzavírání smluv se zájemci o přistoupení k portálu.

Členové SDRUK-IT se zapojili do práce expertního týmu portálu, některé z knihoven podaly do programu VISK projekty, díky nimž budou technicky připraveny na zapojení do portálu. KNAV zaštitila svým projektem činnost expertního týmu a Moravská zemská knihovna v Brně pak v rámci svého rozpočtu zajišťovala provoz a další rozvoj portálu. Nejvýznamnějšími milníky rozvoje portálu byly v roce 2020 zapojení služby Získej Národní technické knihovny a aktivity spojené se zpřístupněním online zdrojů v době koronavirové krize (Knihovny proti viru).

Tak jako v předešlém roce provozovala JVK v Českých Budějovicích server ObálkyKnih.cz. Databáze před koncem roku obsahovala přes 2,26 milionu obálek (nárůst za rok 2020 o cca 170 000 obálek), 568 tisíc obsahů českých a zahraničních dokumentů (nárůst za rok 2020 o cca 60 000 obsahů) a 10 100 seznamů doporučené literatury. Dále poskytuje přes 500 tisíc anotací, 3,57 milionu hodnocení u 174 tisíc titulů, 8,5 tisíc komentářů, 57 tisíc fotografií autorit a cca 0,6 milionu vygenerovaných citací dle normy ISO 690. Denně do databáze přibývá průměrně 500 dokumentů (cca 8 GB dat). Projekt ObálkyKnih.cz jako jeden z nejprínosnějších projektů na národní úrovni využívá dnes již většina českých knihoven, ale i muzea, archivy a další instituce, 60 z nich do projektu také aktivně přispívá. Hlavní servery projektu jsou provozovány v Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích, záložní server je umístěn v Moravské zemské knihovně v Brně. Hlavními cíli rozvoje v roce 2020 byly změna datové struktury a přechod z jazyka perl k jazyku php z důvodu zastarání a ukončení vývoje některých použitých komponent. Byly také prováděny kontroly

SEKCE PRO INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE

Prof. PhDr. Tomáš
Kubíček, Ph.D.

a čištění dat a řada dalších činností zajišťujících spolehlivý provoz systému a jeho průběžnou aktualizaci. Tyto práce byly usnadněny novým rozhraním pro opravu nahlášených chyb, do oprav se tam v rámci nouzového stavu mohlo zapojit cca 100 knihovníků z různých knihoven pracujících v režimu home office, kteří zkontrolovali na 197 000 záznamů.

Dne 4. 12. 2020 proběhl online IX. seminář k digitalizaci (nejen) pro krajské knihovny. V rámci semináře se řešila problematika zpřístupnění digitálních dokumentů z hlediska uživatele, významným tématem bylo zpřístupnění digitalizovaných dokumentů v nouzovém stavu a příprava na přechod ke standardnímu zpřístupnění děl nedostupných na trhu a problematika statistik návštěvnosti digitální knihovny a její propagace. Byla prezentována i problematika e-born dokumentů v NK, byl také představen standard pro periodika rozdělená na články. Dále byly představeny nové funkcionality Krameria, ČDK a ProArcu – za zmínku stojí zejména Kramerius verze 7 a v něm nově řešené virtuální sbírky. Prezentovány byly i výstupy projektu PERO, který zpřístupnil API pro integraci OCR do automatizovaných systémů, a nový projekt DL4DH. Zápis ze semináře i jednotlivé prezentace byly jako obvykle umístěny na web SDRUKu.

Sekce vzdělávání se v roce 2020 účastnila některých aktivit SKIPu orientovaných na vzdělávání knihovníků a byla členem pracovní skupiny pod vedením MZK na přípravu modelu inovačních kurzů pro knihovníky. S ohledem na nástup pandemie covid-19 došlo k zmrazení veškerých vzdělávacích aktivit v průběhu I. pololetí roku s tím, že se předpokládal přesun do II. pololetí. Díky tomu se na podzim objevila nabídka více jak 200 vzdělávacích akcí a uskutečnění všech se stávalo nereálným s ohledem na následné opětovné uzavření knihoven.

Cílem naší sekce bylo uskutečnění vzdělávacího projektu Lektor neformálního vzdělávání pro knihovníky. Jednalo se o projekt osmi dvoudenních setkání zakončených závěrečným workshopem. Díky pandemii se nepodařilo uskutečnit původní záměr s tím, že celý kurz je transformován do online prostředí.

V letošním roce bychom se rádi věnovali podrobnějšímu průzkumu nejen potřeb vzdělávání orientovaného právě na zlepšení dovedností knihovníků v online prostředí, ale také na znalost přípravy a adekvátních statických i interaktivních metod při komunikaci v online prostředí. Důležité bude reflektovat měnící se roli knihoven, ke které došlo velice rychlým způsobem, a její přesun do online prostředí zakomponováním potřebných znalostí a dovedností nejen do systému ČŽV a inovačních kurzů, ale také do základní přípravy knihovníků v rámci informační výchovy a přípravy či transformace vzdělávacích i kulturních aktivit pro veřejnost.

SEKCE PRO INFORMAČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ UŽIVATELŮ

Ing. Radomíra Kodetová

SEKCE PRO PR A MARKETING

Mgr. Daniel Bechný

V uplynulém roce se sekce Sdružení knihoven ČR pro PR a marketing sešla pouze jednou, a to hned v lednu. V Moravské zemské knihovně, kde se nás tentokrát ujali, si nás na starost vzala kolegyně Martina Šmídtová. Vedle nezbytného seznámení se s knihovnou samotnou jako několikaposchodovým hřištěm pro zaměstnance i uživatele, jsme se dozvěděli něco z PR kuchařky zdejšího týmu. Čtyři lidé (s přepočteným úvazkem 3,5) v knihovně zvládají opravdu široký záběr služeb i projektů – např. Filmový pondělek, Svět vědy, Používej mozek (fake news, technologie, média, paměť), Nejsme tady sami atd. Důležitým prvkem práce zdejšího oddělení pro styk s veřejností je i monitoring všeho, co se kolem knihovny děje, zejména v prostoru virtuálním. Při prohlídce knihovny se dostalo i na zcela nové výstavní technologie, s nimiž jsme se mohli seznámit již dříve v bloku Infobox na konferenci Knihovny současnosti 2018, ale takto „naživo“ jsme si to užili mnohem více.

Přednáškovou část zahájil Daniel Bechný představením nového nástroje pro knihovníky, který vznikl jako projekt Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje spolufinancovaný z programu VISK 2 MK ČR.¹ Výsledkem je e-learningový kurz umístěný na portálu Kurzy.knihovna.cz, který připravila Marika Hrubá z **Ústřední knihovny Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity** pod názvem Úvod do library advocacy pro veřejné knihovny. Kurz, určený k samostudiu, disponuje přehledným a vždy dostupným rozhraním se souhrnem nástrojů určených k prosazování a prezentování zájmů knihoven u jejich zřizovatelů nebo stakeholderů, a to prostřednictvím obhajování hodnot, které daná knihovna v obci vytváří. Po řádné registraci se pracovníci knihoven kdykoliv a odkudkoliv mohou procházet online kurzem v libovolném pořadí. Každý modul zakončuje úkol určený k samostatné práci (např. tvorba SWOT analýzy apod.).²

Poté se slova ujala Bára Buchtová a prezentovala výsledky série celostátních workshopů Poslání a role knihoven, které probíhaly v roce 2019. V pracovních skupinách se v jejich průběhu předem

1/ Projekt navazuje na oblast kvality, efektivitu a marketingu služeb knihoven ve Strategii rozvoje SVK PK a Konceptci výkonu regionálních funkcí knihoven v PK na léta 2014–2020. Projekt je zároveň v souladu s Konceptcí rozvoje knihoven v ČR na léta 2017 až 2020 v prioritní oblasti 6.

2/ V roce 2021 by měl být doplněn i o tutor-skou část s výstupem v podobě certifikátu pro každého úspěšného absolventa

nominovaní účastníci snad všech typů a pozic v knihovnách pokusili zmapovat knihovny v ČR a určit směr, kterým se mají do budoucna vydat. Za výchozí metodu pro systematický průzkum této problematiky byly použity tzv. Wardleyho mapy. Ve výstupech je uvedena i další spolupráce se sekci SDRUK pro PR a marketing, těšíme se.³

Navázání na předešlý rok a práci spojenou s návrhy podoby webové stránky Sdružení knihoven ČR se ujala Veronika Chruščová a představila ve skupině nové schéma webu SDRUK, který bude postaven na otevřené platformě Wordpress. Spolu s účastníky jednání zopakovala navrženou strukturu a projednala sporná místa. Výsledek byl předložen Radě SDRUK a web je momentálně již v provozu. Jeho funkcionalitu tak můžete otestovat přímo na sobě.⁴

Do minulého roku jsme se vrátili rovněž při dopracování Kodexu interní komunikace. Nečekaně nám jeho celá konstrukce, původně o 10 větách, na sdíleném dokumentu nabobtnala. Původně zamýšlená jednoduchost takového manuálu pro knihovny tak vzala za své. V Brně jsme se kodex pokusili opět ztenčit na krátká a jasná sdělení. Pro vytíženost členů sekce se nám nesešly všechny příklady praxe, které měly doplnit jednotlivé teze rozpracované pracovními skupinami. Tento úkol jsme si dali jako cíl do příštího setkání, které v uplynulém roce již bohužel neproběhlo.

3/ Viz <https://koncepte.knihovna.cz/vystupy-z-projektu-poslani-a-role-knihoven/> a dále https://issuu.com/mestskaknihovnavpraze/docs/poslani_role_zaverecna_zprava
4/ Viz www.sdruk.cz

Sekce SDRUK pro regionální funkce se sešla v loňském roce na jednání dvakrát – 25. 6. 2020 v Knihovnickém institutu v Praze a 1. 10. 2020 kvůli zhoršené epidemické situaci online.

Na programu jednání sekce úzce spolupracuje s Knihovnickým institutem NK ČR.

SEKCE PRO REGIONÁLNÍ FUNKCE

Mgr. Blanka
Konvalinková

25. 6. 2020 – 35. zasedání sekce pro RF

Tématem pravidelné sekce bylo porovnání finanční situace v krajích, proběhla informace o nových pravidlech soutěže Knihovna roku a Městská knihovna.

Zprávu o RF v roce 2019 přednesla Mgr. Vladana Pillerová a **Mgr. Lucie Macháčková**, která nahradila paní Pillerovou na její pozici v Knihovnickém institutu a nově se ujala koordinace práce sekce v KI NK.

Další témata: financování RF v jednotlivých krajích, aktuální informace pro r. 2020, výhled na r. 2021. O nové Koncepti pro rozvoj knihoven v ČR na léta 2021–2027 hovořil ve svém příspěvku PhDr. Vít Richter.

Plánované příručky:

- Příručka pro starosty – obec zřizovatel knihovny.
- Příručka pro nové vedoucí v knihovnách.
- Novely Standardu pro dobrou knihovnu a Služby knihoven knihovnám v tištěné podobě.
- Bookstart – příručka pro děti 3–6 let.
- Pravidla přístupného webu.
- Vyhledávání v Krameriu – díla nedostupná na trhu.

1. 10. 2020 – 36. zasedání sekce pro RF

Na jednání sekce, které muselo proběhnout online, se projednávala tato témata:

- Projekt Smart City a role knihoven v něm – Rut Bízková, řešitelka projektu v rámci Svazu měst a obcí.
- Jihomoravské knihovny v době koronaviru (vyhodnocení průzkumu s akcentem na budoucnost) – Mgr. Monika Kratochvílová – a výstupy z ostatních krajů.
- Informace z jednotlivých krajů (aktuality + výhledy rozpočtů na rok 2021).
- Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit (vykazování služby ve statistickém výkaze výkonu RF).
- Formulář Roční výkaz o knihovně za rok 2022 Kult 12-01 (návrhy na změny).

Poděkování za celoroční spolupráci v sekci patří všem krajským metodičkám a metodikům.

Sekce pro služby SDRUK plánovala pro rok 2020 první jednání na jaře; tématem mělo být, jako tradičně, téma navazující na podzimní konferenci Knihovny současnosti, tedy Knihovny a regionální historie. První vlna koronavirové epidemie toto jednání znemožnila, soustředili jsme se tedy na podzim 2020, kdy tématem měly být Služby knihoven v koronavirové době. Ani podzim však nepřinesl zlepšení situace, a navíc se tomuto tématu věnovala i konference SDRUK, především část Knihovny ve virtuálním prostředí.

V roce 2020 se tedy nakonec jednání sekce pro služby nekonalo.

SEKCE PRO SLUŽBY

Mgr. Ivo Kareš

**SDRUŽENÍ KNIHOVEN
ČESKÉ REPUBLIKY
V ROCE 2020:
ROČENKA**

Redaktor Veronika Chruščová
Jazyková korektura Jaroslava Bednářová
Grafická úprava Jan Bouček, TYPO+
Foto Martina Wolna, Archiv SDRUK
Vydavatel Sdružení knihoven ČR
Vyšlo v Praze v roce 2021

ISBN 978-80-86249-92-6

